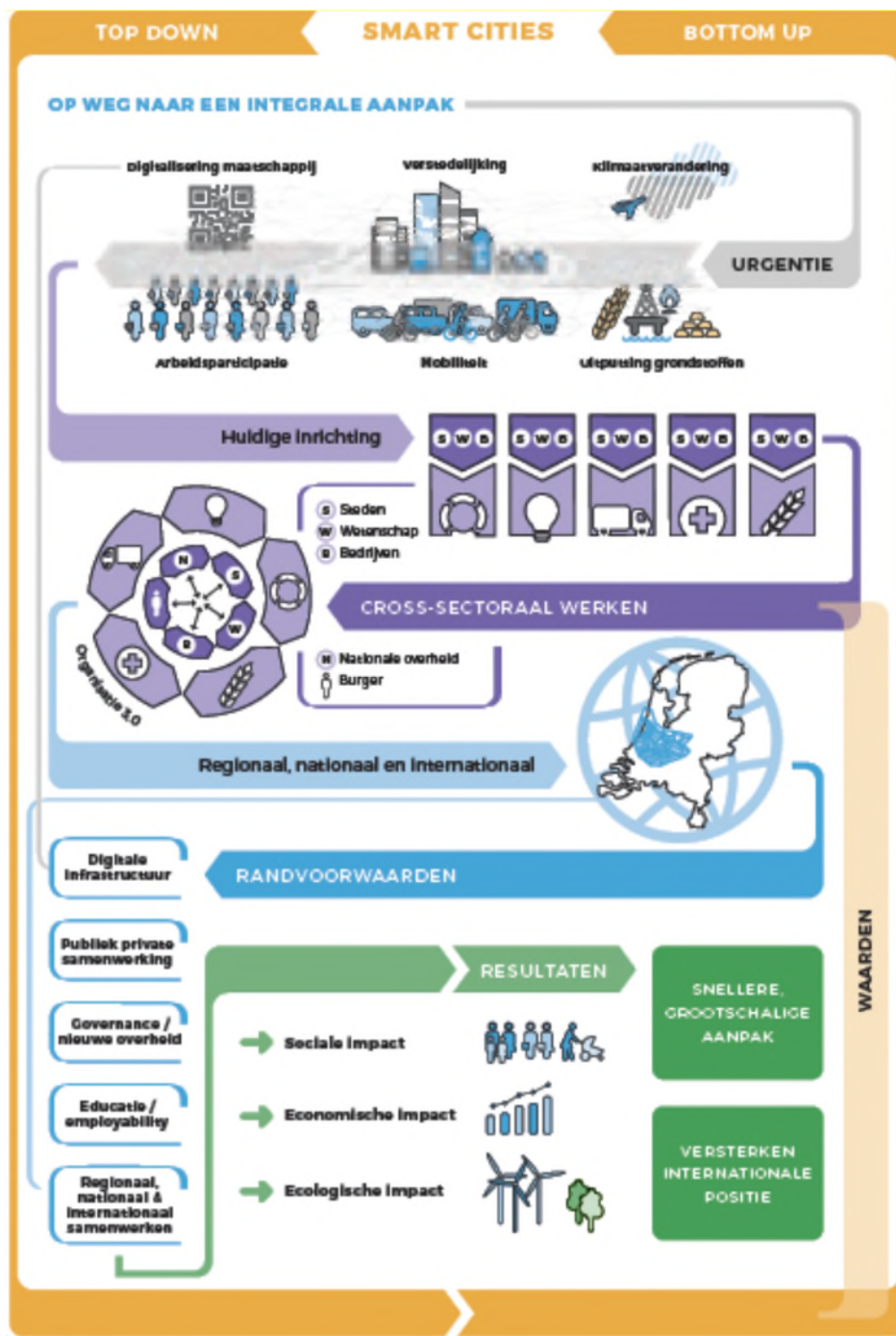

1. Wat is Smart City?

Het concept 'Smart' is inmiddels in alle denkbare sectoren doorgedrongen. Naast Smart City, is de wereld ook actief op o.a. Smart Industry, Smart Agriculture, Smart Logistics en Smart Building. Smart City kan ook weer worden opgeknipt in domeinen als Smart Governance, Smart Mobility, Smart Energy, Smart Citizen etc. Smart City oplossingen worden ingezet om grote maatschappelijke uitdagingen zoals klimaat en energieverbruik aan te pakken in een stedelijke context, maar er zijn ook veel oplossingen die gewoon een nuttige voorziening bieden voor de dagelijkse praktijk van mensen.

Bovenstaande infographic vat de speerpunten uit de [Nationale Smart City strategie](#) samen. Smart City beslaat een breed scala aan onderwerpen. In het internationale veld wordt bijna elk initiatief waarbij ICT wordt gebruikt t.b.v. de stad gelabeld als 'Smart City'. Het is een containerbegrip. Er zijn heel veel verschillende definities. De maatschappelijke focus verschilt per stad en met één oplossing worden vaak meerdere thema's integraal en cross sectoraal aangepakt. Wel zijn er een aantal gemeenschappelijke kenmerken te benoemen. In veel gevallen wordt samengewerkt tussen overheid, inwoners, bedrijven en instellingen en wordt geëxperimenteerd met nieuwe vormen van samenwerking en governance. Smart Cities zijn steden die slimme oplossingen inzetten om de leefbaarheid, duurzaamheid, bereikbaarheid, welzijn en economische ontwikkeling te vergroten. Die slimme oplossingen maken veelal gebruik van digitalisering, technische innovatie en data. De juiste techniek, het genereren en delen van data en het delen van kennis over hoe je dit vervolgens slim kunt toepassen, zijn kenmerken van hoe een Smart City te werk gaat. Uitgangspunt daarbij is dat betere informatie zou moeten leiden tot een effectievere en efficiëntere aanpak of preventie van problemen. Waar mogelijk en nuttig worden oplossingen met andere steden op regionaal, nationaal en internationaal niveau gedeeld en opgeschaald.

In een Smart City maken enerzijds inwoners en bedrijven steeds meer gebruik van zelforganiserend vermogen en zelfsturing om voorzieningen te organiseren, door toename van beschikbare data en innovatieve technologie. Anderzijds kunnen overheden met diezelfde technologie de slimme stad beter aansturen met informatie en haar grip vergroten op maatschappelijke vraagstukken. Hiervoor worden oplossingen ingezet om bijv. (real time) data uit de openbare ruimte of van social media te halen. In die zin wordt dankbaar gebruik gemaakt van de transformatie naar de I-samenleving en toename in beschikbare data en digitalisering. Tegelijkertijd wordt dit laatste juist ook gezien als maatschappelijk urgente uitdaging en disruptie voor lokale overheid. In een Smart City regelen bedrijven en inwoners namelijk ook veel zelf. Zij nemen vaker het voortouw in het aanpakken van lokale behoeften. Burgers worden in hun kracht gezet met nieuwe digitale participatiemiddelen. De stad maakt zichzelf. Overheden worden geconfronteerd met Smart voorzieningen van inwoners en marktpartijen, zoals Uber of buurtnetwerkapps. Het aantal (digitale) voorzieningen in de stad, waar de overheid geen rol in heeft, neemt toe. Smart City Expo's staan vol met demo's van technische innovaties zoals drones waarmee data wordt gegenereerd, robotisering voor publieke dienstverlening of Virtual Reality waarmee bijv. de openbare ruimte kan worden ingericht. Een Smart City lijkt met name een concept voor de 'smart' burger. Maar wat als je als burger niet zo 'smart' bent? Wanneer is datagebruik nog veilig en wettelijk en ethisch verantwoord? Kunnen we de gemeentelijke organisatie straks opdoeken? Gemeenten en andere overheden zullen in toenemende mate met dit soort ontwikkelingen worden geconfronteerd in een Smart City.

2. Is Smart City een hype?

Zijn de maatschappelijke uitdagingen reëel of zijn dit gezochte problemen voor mooie commerciële en technisch gedreven oplossingen? Oplossingen worden inderdaad vaak bedacht door leveranciers, nog voordat overheden bedenken dat ze een probleem hebben. De Smart City markt werkt nog niet vraag gestuurd. Maar dat hoeft geen probleem te zijn. In feite moeten we alle technische innovaties zien als een middel. Uitgangspunt moet de problematiek zijn, waarbij techniek de oplossing een handje kan helpen. Om het risico op meedoen aan een hype te verkleinen, moeten slimme steden niet innoveren omdat het nou eenmaal technisch mogelijk is, maar omdat het een probleem oplost. Dat de markt daar al een oplossing voor heeft, is alleen maar mooi meegenomen.

Of robotisering en VR brillen een hype zijn, is niet eenduidig te zeggen. Maar het is wel handig om technische innovaties te blijven volgen, gezien de kansen én disruptie die dit op kan leveren. Wie weet welk gemeentelijk probleem hier in de toekomst bij gebaat is, of welke impact dit gaat hebben

op organisaties. Met IoT en Smart oplossingen zouden de stad en overheden wel eens een instrument in handen kunnen hebben dat nieuwe data, inzichten, stuurinfo en services kan bieden. Mits goed toegepast, gevalideerd en geïnterpreteerd. Wanneer partijen data met elkaar delen, krijgt data nog meer waarde en kunnen innovatieve voorzieningen tot stand komen. De techniek is realiteit en de kansen en uitdagingen die worden geboden zijn reëel, maar ook voor 'gevorderde' steden is het nog een ontdekkingsstocht. Niemand weet nog hoe en wat er precies verandert en welke risico's men loopt.

Gemeenten moeten echter niet alleen de high tech vergezichten volgen, maar juist ook alert zijn op de simpele maar slimme oplossingen voor morgen. Ook daar zijn legio goede voorbeelden van te vinden in Nederlandse en buitenlandse Smart Cities.

3. Wie houdt zich er mee bezig?

De meeste grote (wereld)steden en lokale verheden zijn actief bezig met Smart City. Er worden jaarlijks honderden internationale congressen en events wereldwijd georganiseerd om oplossingen te delen en kennis op te doen. Uiteraard hebben veel grote tech leveranciers belang bij dit onderwerp, maar juist ook kleine, lokale start ups. Inzet van steden op dit onderwerp kent dus twee kanten van de medaille. Promotie van (lokale) bedrijven, ideeën en stimuleren van economische ontwikkeling (m.n. via deelname aan congressen, netwerken en sluiten van allianties), maar tegelijkertijd ook maatschappelijke opgaven aanpakken.

In Nederland wordt met name in grotere steden geëxperimenteerd in pilots en living labs met Smart oplossingen en nieuwe samenwerkingsvormen tussen overheid, bedrijven, kennisinstellingen en burgers. De steden zijn momenteel aan de slag met opzet en uitvoering van een internationale aanpak en een voorstel voor uitvoering van de nationale strategie. De internationale aanpak richt zich met name op een gezamenlijke internationale strategie en Nederlandse positionering op een Holland Pavilion ofwel een kleinere delegatie voor internationale congressen.

4. Wat kan de gemiddelde gemeente met er mee?

Is Smart City alleen relevant voor grote steden? De grootstedelijke problematiek en het economisch belang van grote steden lijkt niet van toepassing op de gemiddelde gemeente. Welke problemen hebben of krijgen kleinere gemeenten, waar Smart City een oplossing voor kan bieden? Niet alle gemeenten hebben belang bij sensoren voor crowdmanagement, veiligheid of verkeersdoorstroom. Maar Smart City is meer dan dat. De kunst is om Smart City niet als een vastomlijnd concept of doel op zich te gebruiken. U moet het vooral zien als een werkwijze om optimaal gebruik te maken van data en technische innovatie. Daarvoor is het nodig dat gemeenten inzicht hebben in de maatschappelijke problematiek en wat daarvan met welke Smart oplossing aangepakt zou kunnen worden. Gemeenten hebben dus in eerste instantie kennis nodig van de ontwikkelingen. Dit om handig gebruik te maken van alle kansen en mogelijkheden. Maar ook om aanpassingsvermogen te hebben en gezamenlijk de disruptieve kanten van Smart City te verkennen.

In een digitale informatiesamenleving kunnen Smart oplossingen namelijk ook van belang zijn voor de kleinere gemeente. Welke gevolgen voor de gemeentelijke organisatie heeft digitalisering van sociaal domein? Welke gemeentelijke functies worden later wellicht ingevuld door de stad zelf? Wie weet gebruiken we straks vooral zelfrijdende auto's buiten de steden, als de zelfrijdende auto in de stad niet vooruit komt. Een goede verdeling van energie op het netwerk of gebruik van restwarmte is ook in een dorp voordelig. Welke Smart oplossingen zouden waardevolle data op kunnen leveren voor gemeenten in het algemeen? Hoe ga je om met al die nieuwe data? Veel Smart oplossingen draaien op interactie tussen bewoners (sociale app-voorzieningen) en communicatie met instanties (contact met zorgverleners of bediening van apparaten op afstand).

Deze ontwikkelingen zijn niet alleen relevant voor een grote stad en ook niet per se voor één individuele gemeente als geografische grens. Elke stad, dorp, regio of samenwerkingsverband(en) kan m.b.v. slimme toepassingen een maatschappelijk probleem oplossen.

5. Wat kan de Smart City Expo in Barcelona mijn gemeente opleveren?

De partijen (G4, Amersfoort, VNG/KING) die in 2016 hebben meegedaan hadden verschillende doelen. Matchmaking tussen bedrijven en tussen bedrijven en gemeenten. Matchmaking tussen steden en kennisuitwisseling onderling. En tot slot grijpen steden deze kans aan om bestuurlijke bewustwording te stimuleren door bijv. een wethouder deel te laten nemen. Op het congres zijn een groot aantal inhoudelijke sessies bij te wonen, maar er worden ook meet ups georganiseerd met andere landen en steden op de Nederlandse stand (het zogeheten Holland Pavillion). Ook organiseerden de RVO en Buitenlandse Zaken vorig jaar een aanvullende Innovatiemissie voor delegatieleden. VNG/KING zal dit jaar, net als vorig jaar, vooral op verkenning gaan om op de hoogte te zijn van de ontwikkelingen en fungeert als loket en ondersteuning van het netwerk van geïnteresseerde gemeenten. Als gemeente heeft u dus verschillende opties om mee te doen.

- Ter oriëntatie en ophalen kennis
- Netwerken met andere gemeenten en/of bedrijven
- Profilering op (één of meerdere) Smart City thema's Gezondheid, Energie, Mobiliteit, Veiligheid en Circulaire economie. Dit kan middels het laten zien van (Smart) voorbeeldprojecten in uw gemeente.
- Economische profilering op bovenstaande thema's. U kunt ook bedrijven uitnodigen die innovatieve oplossingen hebben en geïnteresseerd zijn in export en nieuwe samenwerkingsverbanden.